

Een kerk met perspectief

In een tijd waarin veel kerken leeg staan of zelfs gesloopt worden is in Leidschenveen, vlakbij Den Haag, juist een nieuw kerkje gebouwd. Het is ook niet zomaar een kerk; Laurens Kolks ontwierp een prachtig wit bouwwerkje op een plek waar je nog niet dood gevonden wilt worden. Geklemd tussen een snelweg, een spoorlijn en een nieuwbouwwijk, boven op een voormalige vuilstortplaats staat een kapel-achtig kerkje op een elf meter hoge terp, iets te klein maar over alles uitkijkend.

Door Peke Hofman

Gevoel voor verhoudingen

Iedereen kent het; je speelt als kind met autootjes of ander speelgoed van verschillende fabrikanten. Dan is de schaal zoek, de verhoudingen wringen. Een vrachtwagen is kleiner dan een personenauto of de ridder is hoger dan het kasteel.

Laurens Kolks, ontwerper, slaagt erin om de toeschouwer op subtiele wijze dit gevoel te geven. Zoals Jan Dibbets in 1968 zijn perspectiefcorrecties maakte, speelt ook Laurens Kolks met ons kijken. De maatvoering van de kapel is zo gekozen dat het in eerste instantie lijkt op een normaal eenvoudig kerkje. Door het feit dat er geen referenties zijn – geen bankje, geen lantarenpaal of boompje, alleen een hoge terp bedekt met kortgeschoren gras – krijg je geen houvast. Dit wordt nog versterkt door de brede piramidevorm van de terp die het perspectief effect verhoogt. Pas als men het bouwwerkje dichterbij nadert wordt duidelijk dat het beeld dat je verwacht, gekrompen is.

'De Terp van Leidschenveen'

Het kunstwerk van Laurens Kolks is meer dan een optisch trucje. Het witte gebouwtje is geabstraheerd -religieuze elementen of symbolen zijn niet aanwezig- en gestileerd tot een iconische oervorm. Eenvoudig, verstillend blijft het overeind staan op een 'restplek', een rustieke terp ingesloten tussen drukke verkeersaders en randstedelijke bebouwing.

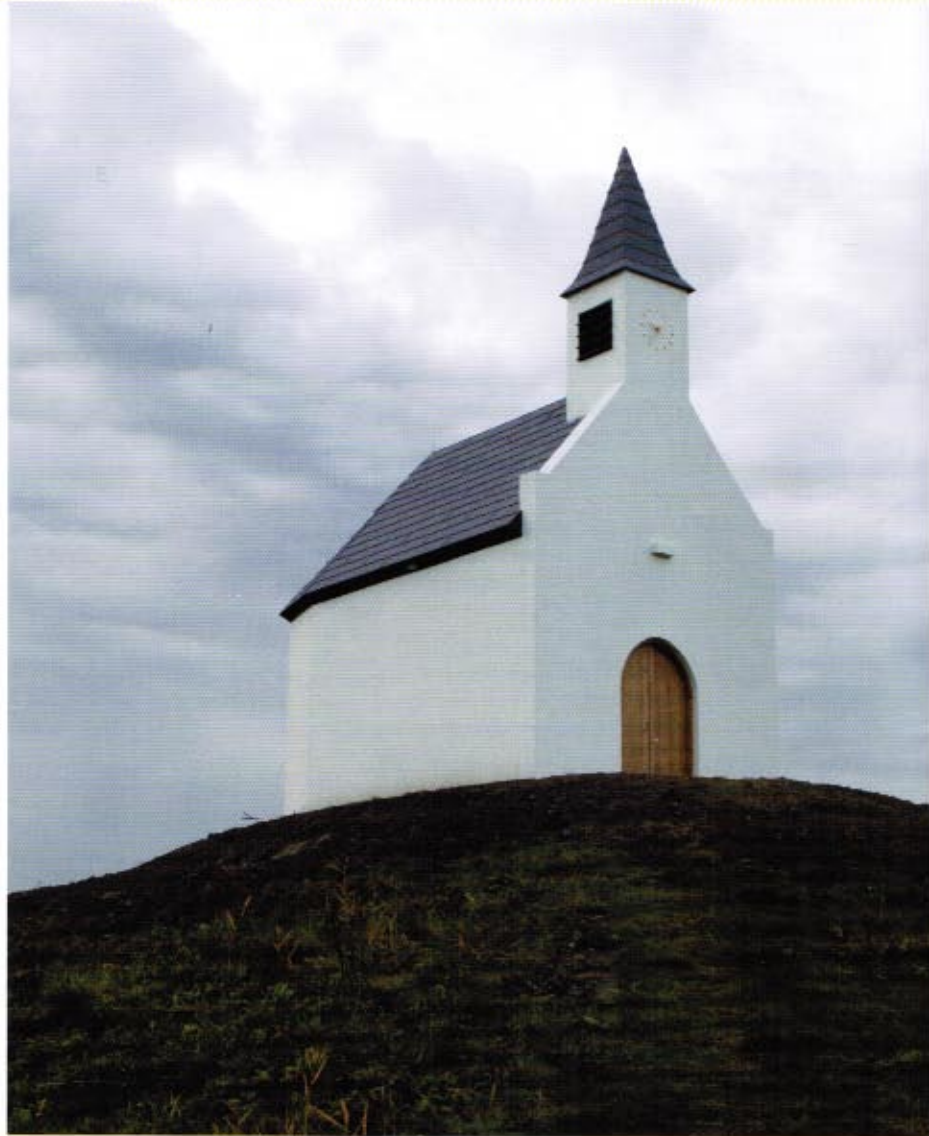
Een heuvel die een beroerd uitzicht biedt, maar waar je jezelf wel even letterlijk en figuurlijk boven de drukte van het haastige bestaan waant.

Bovendien contrasteert het beeld van een kerkje op een terp, een ouderwets beeld dat vooral in Noord Nederland nog wel eens te vinden is, prachtig met de moderne infrastructuur die Den Haag bereikbaar moet houden. Archeologen zullen zich over enkele millennia het hoofd breken waarom de terp met kerk juist op deze plaats, en pas na de bouw van de omliggende wijken, gebouwd is. Waarschijnlijk zal de verklaring gezocht worden in de vooruitziende blik van de ontwerper die al in 2009 rekening hield met de naderende zeespiegelstijging. Kolks zelf noemt het 'een historische kortsluiting', een mooie term voor de omgekeerde wereld. Maar hoe dan ook; de terp past in ieder geval wel in de oude Hollandse landschapstraditie.

Het kerkje heeft geen functie, althans niet als plaats voor religieuze samenkomsten. Wel als baken, icoon. Ook bevat de kerk een werkende klokkentoren en een uurwerk waardoor verschillende luidprogramma's geprogrammeerd kunnen worden. Bovendien fungeert de terp gedeeltelijk als geluidswal. Kunst, landschapsvormgeving en architectuur komen in dit project samen.

Ontworpen kunst

Stroom, Den Haag, koos voor het ontwerp van Laurens Kolks, een concept dat hij samen met Dennis Lohuis van ontwerpbureau Puntkomma ontwikkelde. De laatste twee decennia zien we vaker de grenzen vervagen; kunstenaars die zich ook bezighouden met design, architectuur of landschapsvormgeving en andersom, ontwerpers die kunst opdrachten aanvaarden en komen tot autonome beeldende kunst. Louise Schouwenberg schrijft in haar artikel in *MetropolisM* 5#2010 dat kunstenaars vrijer zijn en dat ontwerpers

Laurens Kolks & Dennis Lohuis

van kunstenaars kunnen leren verder te kijken dan de meest voor de hand liggende oplossingen.

Zij stelt dat multidisciplinariteit juist niet gebaat is bij versmelting van verschillende domeinen, maar bij bewustwording van de onderlinge verschillen.

Voor mij is de 'Terp van Leidschenveen' het tastbare bewijs dat versmelting wel degelijk kan leiden tot kunst die werkt, kunst die verbaast, juist vanwege het feit dat de autonome elementen van vorm, kleur, en verhouding prachtig passen binnen het stedelijk ontwerp.

Het ouderwetse idee dat alleen kunstenaars het ware 'autonome' licht zien en dat ontwerpers enkel oplossingen zoeken is naar mijn mening niet langer houdbaar. Ga maar eens kijken tussen Zoetermeer en Den Haag.